

Ұзақбай С.Е., Шамуратова М.М., 2 курс (академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті)

Ғылыми жетекші – э.ғ.м., аға оқытушысы Утегенова Ж.М.

МЕНЕДЖМЕНТТЕГІ ИННОВАЦИЯЛАРДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Бүгінгі таңда басқару процестерін ұйымдастырудың жаңа принциптері ұзақ мерзімді артықшылықтар тудыруы және бәсекелестерден айтарлықтай алшақтықты қамтамасыз етуі мүмкін. Соңғы 100 жылда басқа салаларға қарағанда басқару саласындағы инновациялар компанияларға қызметтің жаңа қағидаттарына көшуге мүмкіндік берді. Бірақ тек кейбір компанияларда оларды жүзеге асырудың жақсы реттелген механизмі бар.

Көптеген фирмаларда өнім шығару механизмі жақсы орнатылған, олардың көпшілігінде ғылыми R & D топтары (даму және даму топтары) бар. Соңғы жылдары іс жүзінде әрбір ұйым қызметтің тиімділігін арттыру мақсатында бизнес-процестерді жаңарту саласында мақсатты түрде жұмыс істеді. Бірақ, бір қызығы, бәрі бірдей жаңа әдістерді қолдануға дайын емес.

Неліктен менеджмент инновациясы соншалықты қажет? Оларды басқа салалардағы инновациялардан ерекшелендіретін не? Сіз және сіздің компанияңыз менеджментте қалай ықпалды инноватор бола аласыз?

Неліктен менеджмент саласындағы инновациялар үлкен маңызға ие?

«General Electric», «DuPont», «Procter & Gamble», «Visa», «Linux». Бұл компаниялардың ерекшелігі неде? Шығарылатын өнімнің үлкен көлемі? Иә. Ақылды, қабілетті және тәжірибелі қызметкерлер? Сөзсіз. Көрнекті көшбасшылар? Әрине. Бірақ сәттіліктің маңызды себептерін табуға болады: басқарудағы инновация.

* 1900 жылдардың басында "General Electric" Томас Эдисонның ең танымал өнертабысы-өнеркәсіптік зерттеу зертханасын жетілдірді. "General Electric" менеджментті ғылыми жаңалықтардың тәртіпсіз процесіне тәртіп ретінде енгізді, осылайша келесі 50 жыл ішінде Американың кез келген басқа компанияларына қарағанда көбірек патенттерді жеңіп алды.

* "DuPont" компаниясы 1903 жылы ROI әдісін қолдануды бастап, капитал салымдарын бюджеттеу техникасын дамытуда ізашар болды. Содан кейін компания өзінің көптеген өндірістік бөлімдерінің нәтижелерін салыстырудың стандартталған әдісін жасады. Бұл инновациялар DuPont-қа Американың өнеркәсіптік алыптарының бірі болуға көмектесті.

* "Procter & Gamble" компаниясының оралған тауарлар индустриясындағы жетістігі 1930-шы жылдардан бастап компания бренд-менеджментке деген көзқарасын рәсімдеген кезде басталды. Содан кейін "Procter & Gamble" материалдық емес активтерді біркелкі жинай бастады. Қазір "P&G" портфолиосы жылына 1 млрд. доллар сатудан түскен пайдамен 16 брендті қамтиды.

* "Visa" – әлемдегі алғашқы виртуалды компания – ұйымдастырушылық инновациялардың арқасында табысқа жетті. АҚШ-та консорциум құра отырып, "Visa" негізін қалаушы банктер әлемге әйгілі брендті бастады. Қазір "Visa" - 21 мыңнан астам қаржы институттары мен 1,3 млрд. несие карталарының иелерін байланыстыратын жаһандық желі.

* "Linux" компаниясы (компьютерлік операциялық жүйе) – басқару саласындағы инновациялардың ең үздік үлгісі: ашық бастапқы код негізінде бағдарламалар әзірлеу. Бұл инновация бір мақсатқа жету үшін бүкіл әлемге таралған жеке әзірлеушілердің қызметін үйлестірудің тиімді механизміне айналды.

Осы мысалдар көрсетіп отырғандай, басқару саласындағы үлкен жетістіктер инновацияларды енгізетін компанияның үлкен артықшылықтарын бере алады және оның қызметі саласындағы терең өзгерістерге әкелуі мүмкін.

Менеджмент саласындағы инновациялар ұзақ мерзімді артықшылықтар беретін үш шарт бар:

- * инновация дәстүрлі басқаруға қарсы жаңа принциптерге негізделген;
- * инновациялар көптеген әдістер мен процестерді қамтитын жүйелік болуы керек;
- * инновация уақыт өте келе жетілдіруге әкелетін үздіксіз инновация процесінің бөлігі болып табылады.

Үш шағын мысал басқару инновациялары ұзақ мерзімді табысқа ықпал ететін жағдайларды көрсетеді.

Дүние жүзіндегі ұйымдардың көпшілігі уақытпен тексерілген басқару принциптерінің аз санына негізделген. Басқарудың негізгі процестері – бюджеттеу, Стратегиялық жоспарлау, топ-менеджерлерді тәрбиелеу жүйесі – әр түрлі компанияларда бір-бірінен әлсіз ерекшеленетіні таңқаларлық емес. Бірақ бірде-бір компания өткен жыл сайын қазіргі уақыттың болашаққа деген сенімді емес нұсқаулыққа айналатындығына дау айта алмайды, мұнда қолданыстағы басқару принциптері азаяды. Міне, өзгеріс қажет. Әзірге ХХІ ғасырдағы басқару ХХ ғасырдағы басқарудан айтарлықтай ерекшеленбейді. Сіз дәл қазір күте аласыз немесе жаңашыл бола аласыз. Сіз өзіңіздің алдыңыздағыларға қарағанда өнертапқыш болуыңыз керек. Егер сіз жетістікке жетсеңіз, онда сіздің жетістіктеріңіз біз қарастырған жетістіктерден кем болмайды.

Әдебиеттер

1. Gary Hamel, The Why, What and How of Management Innovation (Harvard Business Review Press, 2006)

2. Humanocracy: Creating Organizations as Amazing as the People Inside Them (Harvard Business Review Press, 2020)

Федорова А. 2 курс (ҚарУ им. академика Е.А. Букетова)
Турлыбекова А. 2 курс (ҚарУ им. академика Е.А. Букетова)
Научный руководитель – к.э.н., профессор Давлетбаева Н.Б.

ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ И ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

На сегодняшний день актуальным вопросом является значение и состояние экологии. Особенно, уделяется большое внимание такому направлению, как экоманеджмент. Экологический менеджмент – это управление процессами, результаты которых непосредственно влияют на окружающую среду с целью предотвратить причинение ей вреда и устранить нанесенный ущерб. Решением этих вопросов занимаются как субъекты хозяйственной деятельности, так и в масштабах всего государства. Также, в экологический менеджмент включены разные правительственные и неправительственные организации, которые действуют на международной арене.

Цели и задачи экологического менеджмента- это уменьшить отрицательное влияние на природу, повысить экологическую и экономическую результативность деятельности предприятия, снизить образование отходов и их переработку.

Единогласно на международном уровне определения термина “зеленая экономика” пока не существует. Под зелёной экономикой понимают ветви экономики и институциональные механизмы, улучшающие окружающую среду, производительность экосистем и экологическое качество жизни на экономически выгодной и долгосрочной основе, включая опосредованную экономическую производительность, сокращение бедности и обеспечение широкого доступа населения к экологическим ресурсам. Затраты на совершенствование природной среды становятся окупаемыми благодаря происхождению множества рентабельных спецтехнологий, восстанавливающих экосистемы и повышающих их хозяйственную производительность.

В современных условиях становится необходимостью поиска новых путей и подходов к решению экологических проблем промышленного производства. Основным из таких путей в мире общепризнан экологический менеджмент.

Экологический менеджмент- это совокупный подход к работе организации, который направлен на понижение причиняемого ущерба окружающей среде и разумное применение источников. Ему следуют частные предприятия, заводы, государственные службы. Основная цель — снизить ущерб, который наносит активность организации природе. Много проблем такие как: загрязнение вод, атмосферы и среды обитания, стало важной проблемой в различных организациях. Требования и нормативы закреплены на законодательном уровне. Они возлагаются на руководящих менеджеров, индивидов, хозяйственной деятельности ответственность, в том числе и личную, за принятие корпоративной стратегии, которая сочетает экономический рост с защитой окружающей среды.

В настоящее время, чтобы исполнить требования законодательства по ограничению засорения окружающей среды, разрабатываются и внедряются различные мероприятия. Такие как, улучшение системы экологического менеджмента с помощью ISO четырнадцать тысяч один.